

บันทึกข้อความ

ศูนย์สารสนเทศและการสื่อสาร
สบอ.9 (อุบลราชธานี)
เลขที่รับ... ๒๕๖๘
วันที่ ๒๑ มี.ค. ๖๘

ส่วนราชการ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๙ (อุบลราชธานี) ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า โทร. ๐ ๔๕๓๓ ๑๖๗๗ ต่อ ๖๐๑
ที่ ทส ๐๙๑๖.๖๑๔/๒๕๖๘ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง มาตรการการดูแลช่วยเหลือสัตว์ป่าที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่า

- เรียน ผู้อำนวยการส่วนทุกส่วน
- หัวหน้ากลุ่มงานทุกกลุ่มงาน
- หัวหน้าศูนย์สารสนเทศและการสื่อสาร
- หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุกแห่ง
- หัวหน้าศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าอุบลราชธานี
- หัวหน้าสถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าจุฬาภรณ์
- หัวหน้าด่านตรวจสัตว์ป่าทุกด่าน

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๙ (อุบลราชธานี) ขอส่งสำเนาหนังสือกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ ทส ๐๙๐๙.๑๑/๖๐๕๒ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘ เรื่อง มาตรการการดูแลช่วยเหลือสัตว์ป่าที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่า มาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการ

(นายบรรจง สุพรรณชัย)

นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๙

① ดิฉัน ช่างเทคนิคอิสระ
- เห็นตราแดงแพ้ในส.ศส
ทางพทพ. dmpg Won. com.
- ให้นางเพ็ญ

(นางเจริญพร จิรมงคลการ,
พนักงานธุรการ ส.3

@ ทราบ

ดำเนินการตามเสนอ

๒๑ มี.ค. ๖๘

(นางนพมาศ แก้วพรมชัย)
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ
หัวหน้าศูนย์สารสนเทศและการสื่อสาร

สํานักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๘ (อุบลราชธานี)
 เลขที่รับ ๑๖๕๘
 วันที่รับ ๑๘ มี.ค. ๖๘
บันทึกข้อความ ๑๐:๐๓

สํานักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๘ (อุบลราชธานี)
 เลขที่รับ ๖๖๖๐
 วัน เดือน ปี ๑๗ มี.ค. ๒๕๖๘
 เวลา

ส่วนราชการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สํานักอนุรักษ์สัตว์ป่า โทร. ๐ ๒๕๖๑ ๐๗๗๗ ต่อ ๑๖๙๑

ที่ ทส ๐๙๐๙.๑๑/ ๖ ๐๕๒

วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง มาตรการการดูแลช่วยเหลือสัตว์ป่าที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่า

เรียน ผู้อำนวยการสํานักอุทยานแห่งชาติ

ผู้อำนวยการสํานักป้องกันปราบปราม และควบคุมไฟป่า

ผู้อำนวยการสํานักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ - ๑๖

ผู้อำนวยการสํานักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาทุกสาขา

ฝ่ายจัดการคุณภาพสัตว์ป่า
 เลขที่รับ 26
 วัน เดือน ปี 18 มี.ค. 68
 วันที่รับ 30/4/68
 วันที่รับ 19 มี.ค. 2568
 ผู้รับมอบ

ด้วยสถานการณ์ไฟป่าในประเทศไทย มักเกิดไฟป่าในช่วงเดือนมกราคมไปจนถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี คือช่วงปลายฤดูหนาวจนถึงฤดูร้อน เนื่องจากเป็นช่วงที่สภาวะอากาศแห้งแล้งทำให้อุณหภูมิของป่าต่างๆ พร้อมทั้งจะเกิดไฟป่า

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาแล้ว เพื่อให้มีความพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์สัตว์ป่าบาดเจ็บที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่า ดังนั้น จึงให้เฝ้าระวังติดตามและดูแลรักษาสัตว์ป่ากรณีการเกิดไฟป่า ดังนี้

๑. ติดตามสถานการณ์ในพื้นที่รับผิดชอบและพื้นที่ที่เกิดปัญหาไฟป่า
๒. จัดทีมช่วยเหลือและปฐมพยาบาลสัตว์ป่าให้เตรียมความพร้อมในด้านเวชภัณฑ์และอุปกรณ์เพื่อรองรับสัตว์ป่าบาดเจ็บที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่า
๓. กรณีพบสัตว์ป่าป่วย/บาดเจ็บจากไฟป่า ให้ดำเนินการประสานงานและส่งมอบสัตว์ป่าให้สัตวแพทย์ในพื้นที่รับผิดชอบ หรือส่งต่อศูนย์ช่วยเหลือและสถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าในพื้นที่ใกล้เคียง
๔. ให้ประสานงานหน่วยงานภาคสนามที่เป็นที่เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่า เพื่อติดตามสถานการณ์ของไฟป่า และเตรียมความพร้อมในการรองรับผลกระทบในกรณีการเกิดไฟป่า โดยให้สัตวแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จัดการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการช่วยเหลือ และปฐมพยาบาลสัตว์ป่าเบื้องต้น รายละเอียดปรากฏตาม QR Code ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการ

☐ สอก.	☐ สอช.	☐ กกม.
☐ สอท.	☒ สสป.	☐ ศทต.
☐ สฟป.	☐ สตม.	☐ สปร.
☐ สฟอ.	☐ กวช.	☐ สปส.
☐ ศคส.		

[Signature]
 17 มี.ค. 68

[Signature]

(นายวิระ ชุนไชยรักษ์)
 รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

(นายประสงค์ สุวรรณโชติ)
 ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า

มาตรการและการปฐมพยาบาลสัตว์ป่า
 ที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่า

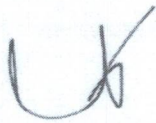
เรื่อง ๗๐. สข๐. ๙

กรม สส. มีหนังสือมาเพื่อทราบ เกี่ยวกับ
มาตรการการดูแลช่วยเหลือคนถือสิทธิ์ป่าที่ ได้รับ ผลกระทบ
จากไฟฟ้า

เห็นควรแจ้งเวียน ส่วน/กลุ่ม/ศูนย์ และ
หน่วยงานในสังกัด สสข. เพื่อทราบและพิจารณาอำนาจ
ไปโปรดพิจารณา/ลงนาม

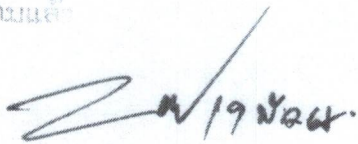

(นางสาว อณูฉวี วานิชกุล)
สตราบาล

 ส. มี. ส. ๖๖
(นางสาว สรณรัตน์ ราชสินธุ์)
นายสัตวแพทย์ชำนาญการ
หัวหน้าฝ่ายจัดการสุขภาพสัตว์ป่า

นางสาวบังกษมาศ พิมพ์สิน
นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการศูนย์อนุรักษ์สัตว์ป่า --

- ดำเนินการ
- ลงนามแล้ว

๒๗/๑๒๕๔

(นายประสงค์ สุวรรณเขต)
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๔

มาตรการการดูแลช่วยเหลือสัตว์ป่าที่ได้รับผลกระทบจากไฟฟ้า

สาเหตุการเกิดไฟฟ้า

ไฟฟ้าเกิดจาก ๒ สาเหตุ คือ

๑. เกิดจากธรรมชาติ

ไฟฟ้าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ เช่นฟ้าผ่า กิ่งไม้เสียดสีกัน ภูเขาไฟระเบิด ก้อนหินกระทบกัน แสงแดดตกกระทบผลึกหิน แสงแดดส่องผ่านหยดน้ำ ปฏิกิริยาเคมีในดินป่าพรุ การลุกไหม้ ในตัวเองของสิ่งมีชีวิต (Spontaneous Combustion) แต่สาเหตุที่สำคัญ คือ

๑.๑ **ฟ้าผ่า** เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดไฟฟ้าในเขตอบอุ่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศแคนาดา พบว่ากว่าครึ่งหนึ่งของไฟฟ้าที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากฟ้าผ่า ทั้งนี้โดยที่ฟ้าผ่าแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) **ฟ้าผ่าแห้ง (Dry or Red Lightning)** คือฟ้าผ่าที่เกิดขึ้นในขณะที่ไม่มีฝนตก มักเกิดในช่วงฤดูหนาว ไปจนถึงเข้าฤดูร้อน (ซึ่งมีอากาศแห้ง) สายฟ้าจะเป็นสีแดง เกิดจากเมฆที่เรียกว่าเมฆฟ้าผ่า ซึ่งเมฆดังกล่าว จะมีแนวการเคลื่อนตัวที่แน่นอนเป็นประจำทุกปี ฟ้าผ่าแห้งเป็นสาเหตุสำคัญของไฟฟ้าในเขตอบอุ่น

(๒) **ฟ้าผ่าเปียก (Wet or Blue Lightning)** คือฟ้าผ่าที่เกิดควบคู่ไปกับการเกิดพายุฝนฟ้าคะนอง (Thunderstorm) ดังนั้นประกายไฟที่เกิดจากฟ้าผ่าจึงมักไม่ทำให้เกิดไฟไหม้ หรืออาจเกิดได้บ้างแต่ไม่ลุกลามไปไกล เนื่องจากความชื้นสัมพัทธ์และความชื้นของเชื้อเพลิงสูง ฟ้าผ่าในเขตร้อนรวมถึงประเทศไทยมักจะเป็นฟ้าผ่าเปียก จึงแทบจะไม่เป็นสาเหตุของไฟฟ้าในเขตร้อนนี้เลย

๑.๒ **กิ่งไม้เสียดสีกัน** อาจเกิดขึ้นได้ในพื้นที่ป่าที่มีไม้ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นและมีสภาพอากาศแห้งจัด เช่น ในป่าไผ่หรือป่าสน

๒. สาเหตุจากมนุษย์

ไฟฟ้าที่เกิดในประเทศกำลังพัฒนาในเขตร้อนส่วนใหญ่จะมีสาเหตุมาจากกิจกรรมของมนุษย์ สำหรับประเทศไทยจากการเก็บสถิติไฟฟ้าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๔๒ ซึ่งมีสถิติไฟฟ้าทั้งสิ้น ๗๓,๖๓๐ ครั้ง พบว่าเกิดจากสาเหตุตามธรรมชาติคือฟ้าผ่าเพียง ๔ ครั้ง เท่านั้น คือเกิดที่ภูกระดึง จังหวัดเลย ที่ห้วยน้ำดัง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ท่าชะงะ จังหวัดชุมพร และที่เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา แห่งละหนึ่งครั้ง ดังนั้นจึงถือได้ว่า ไฟฟ้าในประเทศไทยทั้งหมดเกิดจากการกระทำของคน โดยมีสาเหตุต่างๆ กันไป ได้แก่

๒.๑ **เก็บหาของป่า** เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดไฟป่ามากที่สุด การเก็บหาของป่าส่วนใหญ่ได้แก่ ไข่มดแดง เห็ด ใบตองตึง ไม้ไผ่ น้ำผึ้ง ผักหวาน และไม้พิน การจุดไฟส่วนใหญ่เพื่อให้พื้นป่าโล่ง เดินสะดวก หรือให้แสงสว่าง ในระหว่างการเดินทางผ่านป่าในเวลากลางคืน หรือจุดเพื่อกระตุ้นการงอกของเห็ด หรือกระตุ้นการแตกใบใหม่ ของผักหวานและใบตองตึง หรือจุดเพื่อไล่ตัวมดแดงออกจากรัง รมควันไล่ผึ้ง หรือไล่แมลงต่างๆ ในขณะที่อยู่ในป่า

๒.๒ **เผาไร่** เป็นสาเหตุที่สำคัญรองลงมา การเผาไร่ก็เพื่อกำจัดวัชพืชหรือเศษซากพืชที่เหลืออยู่ภายหลัง การเก็บเกี่ยว ทั้งนี้เพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูกในรอบต่อไป ทั้งนี้โดยปราศจากการทำแนวกันไฟและปราศจากการควบคุม ไฟจึงลามเข้าป่าที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

๒.๓ แก่กิ่งจุด...

๒.๓ **แก้งจุด** ในกรณีที่ประชาชนในพื้นที่มีปัญหาความขัดแย้งกับหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องที่ทำกินหรือถูกจับกุมจากการกระทำผิดในเรื่องป่าไม้ ก็มักจะหาทางแก้แค้นเจ้าหน้าที่ ด้วยการเผาป่า

๒.๔ **ความประมาท** เกิดจากการเข้าไปพักแรมในป่า ก่อกองไฟแล้วล้มดับ หรือทิ้งก้นบุหรี่ลงบนพื้นป่า เป็นต้น

๒.๕ **ล่าสัตว์** โดยใช้วิธีไล่เหล่า คือจุดไฟไล่ให้สัตว์หนีออกจากที่ซ่อน หรือจุดไฟเพื่อให้แมลงบินหนีไฟ นกชนิดต่างๆ จะบินมากินแมลง แล้วดักยิงนกอีกทอดหนึ่ง หรือจุดไฟเผาทุ่งหญ้า เพื่อให้หญ้าใหม่แตกกระบัด ล่อให้สัตว์ชนิดต่างๆ เช่น กระตัง กวาง กระต่าย มากินหญ้า แล้วดักยิงสัตว์นั้นๆ

๒.๖ **เลี้ยงปศุสัตว์** ประชาชนที่เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ มักลักลอบจุดไฟเผาป่าให้โล่งมีสภาพเป็นทุ่งหญ้าเพื่อเป็นแหล่งอาหารสัตว์

๒.๗ **ความคึกคะนอง** บางครั้งการจุดไฟเผาป่าเกิดจากความคึกคะนองของผู้จุด โดยไม่มีวัตถุประสงค์ใดๆ แต่จุดเล่นเพื่อความสนุกสนาน เท่านั้น

ที่มา : ส่วนควบคุมไฟป่า สำนักป้องกันปราบปราม และควบคุมไฟป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

การปฐมพยาบาลสัตว์ป่าในภาวะต่าง ๆ

แผลไฟไหม้

- แผลไฟไหม้ จะทำให้ผิวหนังลอกหลุด สิ่งที่มาคือสัตว์จะเป็นแผลบริเวณกว้าง เสียน้ำได้ง่าย และติดเชื้อเข้าที่แผลได้ง่าย

- ให้ล้างแผลด้วยเบตาดีนเจือจาง ใช้ผ้าสะอาดเช็ดเศษเนื้อเยื่อและเศษหนองออก แล้วพันผ้าพันแผลที่ชุ่มน้ำเกลือพันให้มิดชิด พร้อมยาปฏิชีวนะชนิดครีม บางคนอาจใช้ใบตองสะอาดพันแผลด้านในสุด ก็จะช่วยไม่ให้แผลติดผ้า

ขาดน้ำ

- สัตว์ที่โหม่มาก ไม่สามารถหาน้ำกินได้หลายวันอาจขาดน้ำ มีลักษณะตาลึกโบ๋ จมลงไปในเบ้าตา ผิวหนังขาดความยืดหยุ่น เมื่อดึงขึ้นมาแล้ว ไม่ติดตัวกลับ ตัวเย็น หัวใจเต้นเร็วแต่เบา

- ให้คะเนน้ำหนัก ปริมาณน้ำเกลือที่ให้จะเท่ากับ หนึ่งในสิบของน้ำหนักตัว ต่อวัน เช่นสัตว์หนัก ๕๐ กิโลกรัม ควรให้น้ำเกลือไม่ต่ำกว่าวันละ ๕ ลิตร แล้วค่อยๆกรอกน้ำเกลือลงในกระเพาะอาจใช้สายยางสอดเข้าไปในกระเพาะ ใช้ไม้ค้ำปากไม้ไผ่จับสายยาง ให้มองดูว่าสายยางเข้าไปในหลอดอาหาร ไม่ได้เข้าไปในหลอดลม หลอดลมจะมีช่องที่เปิด ปิดเมื่อหายใจ ให้น้ำเกลือทีละน้อย แต่บ่อยๆ

- น้ำเกลือ ใช้ เกลือแกงหนึ่งช้อนโต๊ะ ชงกับน้ำ ๑ ลิตร หรือใช้น้ำเกลือสำหรับนักกีฬาก็ได้ อย่าลืมตั้งน้ำสะอาดให้สัตว์กินได้ตามต้องการ

- สภาพที่บ่งว่าสัตว์เริ่มเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว คือสัตว์ถ่ายปัสสาวะได้ เบ้าตาเต็ม

สิ่งแปลกปลอมเข้าตา

- ใช้น้ำสะอาด ล้าง ออก หากเป็นของแหลมทิ่มแทงให้เอาออก หากเลือดออกให้หลับตาสัตว์ลง แล้วกดแรงพอประมาณสักครู่

ท้องอืด ในสัตว์กีบ

- ท้องอืด จะมีอาการท้องแข็ง หายใจลำบาก ถ้าท้องใหญ่มากจะกดการหายใจ จนตายได้
- อาจเกิดจากการอุดตัน การกินอาหารผิดแปลกไปจนเกิดลมในช่องท้องมาก ล้มนอนนาน เกินไป หรือ ดิ้นเดินตอนถูกวิ่งไล่จับ ให้หาสายยางสวนเข้าไปทางหลอดอาหารเพื่อเป็นทางระบายลมออกมา
- เมื่อช่วยระบายลมออกมาแล้ว ท้องจะไม่แข็ง เมื่อกดแล้วจะนิ่มยุบเข้าไปได้

ภาวะเลือดออกจากบาดแผล

- สังเกตดูว่าชนิดของเลือดออก เป็นเลือดที่ออกจากเส้นเลือด หรือจากบาดแผลเฉยๆ ถ้าเลือดออกจากเส้นเลือดแดงจะมีลักษณะพุ่งเป็นจังหวะซีฟจร ให้รีบรัดเหนือแผล พร้อมทั้งกดปากแผล พันผ้าให้มีแรงกดที่ปากแผล สักพักเลือดจะหยุดได้เอง การรัดขึ้นชะเนาะอย่าให้แน่นมาก และควรคลายทุกๆ ๑๐ นาที
- หากเป็นการที่เลือดไหลจากบาดแผลธรรมดา อาจไม่ต้องรัดเหนือแผล เพียงแค่กดปากแผล และหาผ้าพันก็พอแล้ว
- ทั้งสองกรณี อาจช่วยให้เลือดหยุดเร็วขึ้นโดยการตามไม่ให้ปากแผลเคลื่อนไหวได้
- สัตว์ที่เสียเลือดมาก จะดูได้จากเหงือกที่ซีดมาก เมื่อกดเหงือกแล้วปล่อย เหงือกจะคืนกลับมาเป็นสีชมพูได้ โดยใช้เวลาานานกว่าสองวินาที อาจต้องเสริมน้ำและเกลือแร่ให้ สิ่งที่บอกว่าสัตว์เริ่มมีน้ำในร่างกายเพียงพอได้แก่ สัตว์เริ่มถ่ายปัสสาวะได้
- ถ้าทำได้ ให้ใช้กรรไกรตัดขน หรือใช้มีดโกนโกนขน ไม่ให้ขนเข้าแผล จะทำให้แผลหายช้า

กระดูกหัก

- สิ่งื่อบอกว่าสัตว์กระดูกหัก คือ
- ๑) สัตว์มีความเจ็บปวดมาก บริเวณที่หัก
- ๒) มีเสียงกระดูกที่หักงัดกันดังกุกกัก
- ๓) ขาบิดเบี้ยวผิดรูปจากรูปร่างปกติ
- ๔) สัตว์ไม่ลงน้ำหนักในขาที่เวลานั้นเวลาเดิน
- ชนิดของกระดูกหัก หักแบบมีแผลเปิด หักแบบไม่มีแผลเปิด กระดูกร้าวแบบไม่สแตก ข้อหลุด
- ถ้าหักแบบมีแผลเปิด ให้จับอยู่ในท่าปกติมากที่สุด อาจดึงยึดออกเล็กน้อย ระวังอย่าให้ปลายกระดูกที่แหลมคมบาดเส้นเลือด เส้นประสาท กล้ามเนื้อ แล้ว ห้ามเลือด พันผ้ารองหนึ่งชั้น แล้วพันตามด้วยไม้คร่อมสองข้อที่กระดูกชิ้นนั้นหัก
- ถ้าหักแบบไม่มีแผลเปิด กระดูกร้าว หรือข้อหลุด ให้พยายามดึงออกให้ยึด แล้วพันผ้า ตามเหมือนข้างต้น

เอกสารแนบ

